

LA DONA POLÍTICA A CATALUNYA

ANNA BALLETBÒ C.S.C., UNA SÒLIDA I COHERENT VISIÓ DE FUTUR



Conversar amb l'Anna Balletbò és no solament interessant, sinó que fins i tot resulta del més divertit. Almenys això és el que m'ha passat a mi. I això no vol pas dir que la nostra conversa fos intranscendent i que ens ho prenguéssim a la lleugera, no; simplement, és que l'Anna és una persona viva, dinàmica; en una paraula: una persona que no para; que li surten les respostes amb una agilitat extraordinària i amb un sentit de l'humor no menys extraordinari.

Vaig conèixer l'Anna Balletbò arran del ja "famós" any internacional de la dona" a l'entorn del qual va anar sorgint el moviment feminista català que va tenir la seva màxima expansió a través de les I Jornades Catalanes de la Dona. No cal ni dir que l'Anna Balletbò va ser una de les persones més dinàmiques d'aquells començaments reivindicatius feministes i la persona a través de la qual i en certa manera també em vaig posar —en aquest sentit o aspecte feminista— en marxa. No sabia aleshores, encara, de la seva militància a Convergència Socialista. De tota manera, aviat ens vam entendre i conèixer una mica més profundament. Això vol dir que tots aquests aspectes polítics dels quals tractem en l'entrevista ja els havíem parlat o debatut

abans. No tots, és clar. Els esdeveniments polítics se succeeixen amb una rapidesa extraordinària i sempre, per tant, hi ha coses noves que requereixen una nova anàlisi de la situació. Doncs bé, això és el que volem fer, el que pretenem a través de les pàgines d'"Oriflama".

Anna Balletbò té 32 anys. Casada i mare d'una criatura. Treballa a RTVE en els serveis informatius, i a part d'altres ocupacions, com són donar classes a la Facultat de Ciències de la Informació, acabar la carrera de Filosofia i Lletres (Pla Maluquer), és cap de Premsa del Congrés de Cultura Catalana i del Col·legi d'Advocats. Des de la creació de C.S.C. i degut a la seva estreta relació i vinculació amb la gent del Moviment Socialista de Catalunya es va incorporar activament a la política de partit a Convergència Socialista. La seva primera aparició pública com a militant va ser —i ho recordareu tots— al míting del Palau Blau-Grana, on va ser llargament aplaudida per la seva contundent i vibrant allocució, especialment sobre la participació de la dona en la política. És obligat, doncs, parlar de la dona en la primera pregunta. Per això jo et pregunto en primer lloc quina valoració feu de les I Jornades Catalanes de la Dona?

DISCRIMINACIÓ DE LA DONA

—La valoració feta per Convergència Socialista de Catalunya sobre les "Jornades Catalanes de la Dona" és absolutament positiva. Quaranta anys de dictadura han significat un llarg període d'opressió en el curs del qual la discriminació i la dependència de les dones ha arribat a extrems brutals. Si aconseguim unes autèntiques llibertats democràtiques, el problema de la dona començarà a solucionar-se —les "jornades" han marcat en aquest sentit una fita importantíssima—. És per això que Convergència Socialista ja s'ha manifestat a favor de la liquidació de tots els factors jurídics que suposen el manteniment d'una situació discriminatòria i de dependència de les dones. Cal suprimir tots els articles discriminatòris del Codi Civil, suprimir en el Codi Penal tota referència en la penalització de l'adulteri, l'avortament i el control de natalitat, i anar ràpidament a una llei del divorci. També pensem que han

d'ésser elements irrenunciables de la nova situació democràtica l'establiment de garanties efectives d'equiparació real entre dona i home en el món del treball i l'escola. Sabem que els elements jurídics formals que cal exigir amb urgència i de manera intransigent són únicament les premisses per tal de desenvolupar amb major força el combat per un alliberament real de la dona, combat que no pot deslligar-se d'una lluita general per aprofundir en la democràcia, i facilitar la transició al socialisme; és a dir, a una societat autogestionada que signifiqui una renovació profunda en el pla de la cultura i de les formes d'existència. Solament una revolució dins un marc socialista farà possible un canvi de mentalitat favorable a la dona.

LA DONA I EL SOCIALISME

—Però quin ha de ser el paper específic de la dona en el món polític?

Els socialistes creiem que la idea socialisme-dona va tremendament lligada; és per això que dins de C.S.C. i en el P.S.C., que estem construint entre quatre col·lectius, no hi ha apartats entre les dones i els homes que treballen per la construcció del socialisme. Considerem que l'opressió de les dones no és única, sinó que s'afegeix a l'opressió general de les classes subalternes; el feminisme que propugnem intenta l'articulació entre la lluita de classes i la lluita de la dona. Donat que el feminisme és una elecció d'un determinat tipus de societat, volem actuar des de dins dels partits per tal que amb la nostra aportació es redefineixi el camp polític. Considerem la lluita de la dona com una lluita en contra de la divisió del treball, una lluita antijeràrquica. Per això volem transformar les relacions socials i renovar les formes de vida cultural i convivència (família, sexualitat, educació). Refusem que la lluita de la dona sigui un apèndix dels grups polí-

tics o que pugui existir fora d'aquestes organitzacions, que representen els moviments socials; els moviments de classe.

Actualment estem treballant en la creació d'un col·lectiu format per dones i homes d'ideologia socialista que desenrotllin un treball teòric i pràctic entorn de la qüestió de l'alliberament de la dona dins d'una perspectiva socialista. Aquest nou col·lectiu ja en rotatge, funciona vinculat al CES, Centre d'Estudis Socialistes.

C.S.C., UN PROCÉS D'UNITAT SOCIALISTA

—Entrant ja en qüestions que tant atanyen a uns com a altres i de definició, jo et diria, ¿Convergència Socialista no és un mot ambigu per donar nom a un partit polític?

—Convergència Socialista de Catalunya es constituí l'estiu del 1974 com a fruit d'un procés d'unitat entre diferents grups socialistes catalans (Moviment Socialista, Moviment per l'auto-gestió i el Socialisme, grup provinent de l'antic Front Obrer Català, Reconstrucció Socialista) que es tracaven l'objectiu de construir un gran partit Socialista de masses a Catalunya. Això no obstant, resta sempre clar que aquest partit no seria el resultat d'un simple desenvolupament organitzatiu i polític de Convergència Socialista de Catalunya, sinó que calia cercar la unitat amb altres sectors del socialisme català. És per això que C.S.C. constituí juntament amb tres altres organitzacions; G.I.S. (Grup d'Independents per al Socialisme), grup provinent d'Esquerra Republicana de Catalunya, Partit Popular de Catalunya, a la primavera de 1976, el Secretariat Coordinador del Congrés Constituent del P.S.C., que ocupa ara, ja amb tota l'amplitud necessària, l'espai polític d'un P.S. de Catalunya, de classe i nacional.

...QUE ÉS OBERT A TOTHOM

—Sembla que l'affaire, la polèmica que va tenir per protagonista l'ex-Reagrupament quan va prendre la decisió d'anomenar-se Partit Socialista de Catalunya ha anat perdent intensitat, virulència. No hi ha possibilitats d'arribar a una entesa i a la consolidació del gran partit socialista català? Què cal per arribar-hi?

—El procés constituent del Partit Socialista de Catalunya és un procés obert a tots els partits, grups, col·lectius i persones a títol individual que acceptin com a pressupostos mínims els expressats en el "Manifest Socialista" difós al míting del Palau Blau-Grana. Existeix un acord general dintre de

Convergència Socialista de Catalunya que el P.S.C. ha d'ésser un gran partit i, per tant, un partit ampli en el qual tinguin lloc tots els socialistes catalans. Però perquè un partit pugui ser eficaç i pugui aconseguir els seus objectius revolucionaris, són condicions indispensables, que en tot el partit hi hagi un acord bàsic sobre qüestions fonamentals. És per això que el procés constitueix una força d'unitat, però al mateix temps ha de ser el partit de la claredat en les seves opcions fonamentals. El procés constituent obert és una ocasió excepcional per a desenvolupar un treball d'homogeneïtzació de les nostres posicions polítiques i teòriques i de la pràctica militant. Aquest procés està obert, lògicament, als militants de l'ex-reagrupament, que, refusant el centre-esquerra com a opció estratègica del moment present, estiguin disposats a imposar-se en pla d'igualtat en el nostre procés constituent.

LA BASE DEL PARTIT

—Defineix més encara les vostres opcions polítiques. Sou un partit marxista que contempla la lluita de classes des de la perspectiva obrera. És a dir, veieu que hi ha una interconnexió total entre les lluites obreres i populars i la qüestió del pas al socialisme. Però, es pot dir, avui, que sou un partit constituït essencialment per aquesta classe obrera i popular?

—Amb la classe obrera industrial, el sistema capitalista avançat ha generat nous sectors que venen la seva força de treball i s'insereixen en el procés productiu i en la societat en una posició subordinada (tècnics, administratius, treballadors no directament vinculats a la producció i també molts intel·lectuals que, lluny d'estar al servei de les classes dominants, veuen frustrada, dins del capitalisme, la seva vocació creadora. Aquests sectors, juntament amb els cada dia més nombrosos professionals assalariats i els camperols són grups de treballadors en lluita entre la influència burgesa ideològica, cultural i consumista) i les forces del socialisme. Creiem que tots aquests sectors han de confluïr en un bloc social agent de les transformacions socialistes que definim com el Front dels Treballadors i que centrat per la classe obrera, suposa i articula un ampli moviment de masses conseqüència de la realitat social. C.S.C. engloba aquesta diversitat, a més d'amplis sectors d'obrers industrials. No practiquem, però, la militància sindical en un grup determinat, sinó que som presents a U.S.O., C.C.OO i S.O.C., sense que això vulgui dir que no puguem militar en el futur a la C.N.T. i a la U.G.T.

SÍ, PERÒ NO TANT?

—Contemplant des de fora, la sensació que C.S.C. és una mica el refugi de molta gent (intel·lectuals especialment) que per arribar a assolir una total afinitat ideològica marxista-leninista (del P.S.U.C., per exemple) a massa. En canvi, vosaltres li oferiu la possibilitat de sentir-se marxista sense dir-se "comunista", amb una capacitat ideològica teòrico-marxista-humanista que els va molt bé. La meua pregunta és, ¿en sou conscients, d'això? ¿No molesta aquest paper de sí, però no tant?

—Què més voldrien molts sectors que això fos així! La dreta ho voldria per descomptat. Res no li seria millor que identificar tot socialisme amb comunisme, tot marxisme amb la seva versió comunista. També en el món comunista hi ha visions miops que temen el sorgiment d'una gran força socialista catalana. La realitat és que no sols no tenim cap mena de complex en aquest sentit, sinó que creiem que representem un gran espai polític, una sòlida i coherent opció de futur, un bagatge teòrico-polític, molt més lliure de condicionants i hipoteques que l'acumalat pel P.C., i, per tant, un element polític crucial, tant avui en la política democràtica (com ha revelat d'una manera espectacular la recent reunió de París entre el President Tarradellas i el Consell de Forces Polítiques de Catalunya) com demà, en la consolidació de la democràcia i l'avanç cap al socialisme a Catalunya.

MONARQUIA I REPÚBLICA

—Us manifesteu, també, una organització lligada al concepte de república com a forma institucional de govern del poble i per l'establiment d'una Federació de Repúbliques Socialistes que aplegui les distintes nacionalitats i regions que constitueixen l'Estat espanyol. La vostra vocació federalista i republicana, doncs, és clara. Ara bé, penseu, o més ben dit, creieu que podria servir igualment els interessos d'una plena autonomia —d'autodeterminació— de cadascun dels pobles que configuren l'Estat espanyol, l'actual monarquia?



—Al marge de la forma institucional que és fonamental, i respecta a la qual les teves consideracions són entretades, la qüestió que prefigura les possibilitats de gaudir de plena autonomia i de construir un Estat federal és un problema de correlació de forces a nivell d'Estat. Si es produeix el que s'anomena "ruptura pactada", el reconeixement de la llibertat nacional o personalitat política pròpia per a aquells pobles de l'Estat espanyol que la reclamen que s'ha de concretar en la vigència de les institucions o principis d'autogovern reivindicats per ells mateixos, possibilitant així el dret a l'autodeterminació, tindrà serioses dificultats. Una altra cosa serà si es donava la ruptura a seques.

Pel que fa a l'estat federal que vosaltres propugnem, cal considerar que l'expansió natural de les forces del capital està en contradicció amb un Estat federal. Així, doncs, en el moment actual, tot i essent possible un Estat basat en les autonomies regionals, l'Estat federal que propugna Izquierda Democràtica, cito tan sols per posar un exemple, és difícilment coordinable amb el nostre concepte. El mateix fet que l'establiment de la democràcia a l'Estat espanyol aparegui com a resultat d'un pacte i no d'un moviment popular revolucionari anuncia que tot i la normalització i vigència de les condicions i objectius democràtics proposats, els poders econòmics, socials i administratius es mantindran en bona mesura intactes. Solament un programa de profundització democràtica on siguin irreversibles les conquestes dels treballadors i de les classes populars farà possible per al poble de Catalunya l'expressió lliure del seu propi destí, exercint el dret a l'autodeterminació, així com la construcció d'un Estat federal. La història és aquí per a reforçar aquests arguments.

L'ACTUAL MOVIMENT POLÍTIC

—Arribant a aquest punt, ¿com veieu el moment polític actual, les entrevistes del cap del govern amb membres de l'oposició? Quina opinió us mereix tot plegat?

—Nosaltres considerem que una alternativa democràtica no pot ser altra que aquella que estableixi totes les llibertats democràtiques:

—Reconeixement i garantia dels drets d'associació, reunió, manifestació, lliure expressió i vaga.

—Amnistia per a tots els presos i exiliats polítics per fets de motivació política, per als represaliats per la seva acció en defensa dels drets dels treballadors, per als lesionats en els seus

drets en actuar en defensa de la democràcia.

—Supressió de totes les lleis i institucions repressives heretades del franquisme.

—Reconeixement de tots els partits polítics, sense exclusions.

—Independència judicial i supressió de les jurisdiccions especials.

—Reconeixement, sense restriccions, de la llibertat sindical i del control per part de les organitzacions sindicals dels treballadors al patrimoni de l'organització sindical i de les mutualitats laborals.

—Reconeixement del dret a l'autodeterminació dels pobles i restabliment a Catalunya dels principis expressats en l'Estatut del 1932 com a pas en l'exercici d'aquest dret. I, naturalment, convocar eleccions lliures, sense exclusió de cap partit polític, que obri un procés constituent. Aquests han de ser els fets; tota altra cosa són simplement això, converses, que a hores d'ara ja fa massa temps que duren.

VERS UNA CULTURA CATALANA NORMALITZADA

—Fa uns mesos es va encetar una polèmica: oficialitat-cooficialitat de la llengua catalana. Quina opció defensiva vosaltres?

—Sense una cultura catalana plenament normalitzada, i hem d'entendre per normalitzada una situació de participació plena, no mediatitzada, de les classes populars en la definició, producció i gaudiment dels béns socials i culturals, la societat catalana està abocada a la provincialització sociològica, la castellanització cultural i l'extinció nacional. Una societat catalana no destruïda com a tal exigeix que la cultura pròpia gaudeixi de tots els mitjans per deixar d'ésser minoritària. Aquesta estreta relació entre societat, pervivència d'una cultura, és, a Catalunya, fruit d'un procés històric. Més encara, la lluita, en la Catalunya contemporània, per les llibertats i la democràcia, es produeix també en el si de la lluita per la cultura.

La situació de la cultura catalana és crítica, crítica fins al punt de posar en perill la supervivència de Catalunya com a societat no assimilada. Des del 1939 ençà, la nostra societat ha viscut un procés de castellanització cultural promogut pel règim franquista i amb la complicitat de la gran burgesia. D'altra banda, cal denunciar l'atac de culturalisme provinent de certs sectors i adreçat als qui treballen per la cultura catalana. La cultura catalana no distreu de tasques democràtiques i lluites polítiques. Tan sols la ignorància històrica pot negar que la lluita per la cul-

tura catalana és una lluita política i democràtica. Catalunya és una comunitat nacional i la realització de la seva unitat té com a urgent necessitat la integració plena de tots els catalans procedents d'altres pobles de l'Estat. Hem d'evitar fomentar, erròniament, l'aparició de dues comunitats enfrontades a Catalunya. Per tal d'aconseguir-ho, ens cal l'oficialitat del català, que no suposa, en absolut, la dominació sobre els catalans originaris d'altres pobles de l'Estat. Els catalans hem patit massa segles d'opressió cultural per a esdevenir-ne ara els opressors.



—Aquesta nostra conversa sobre la situació política ha estat intensa i interessant, però encara, Anna, et voldria fer una altra pregunta. Una pregunta que, tal com s'estan produint els esdeveniments polítics, considero de difícil resposta. No perquè no en tingui; simplement perquè no es veu gens clara l'actuació del govern. Així, doncs, com veieu o com penseu que seran —políticament— els propers mesos?

—Crec que els propers mesos seran decisius. La tardor serà especialment propícia per a la realització de mobilitzacions populars que accelerin el procés rupturista. El gran inconvenient de l'actual situació és la deterioració econòmica creixent i la manca d'autoritat del govern per adoptar mesures escaients. La creixent evasió de capitals que s'està produint per part de les grans famílies beneficiades pel franquisme contribueix en el procés inflacionari que, com ja és sabut, repercuteix en les economies més modestes, que són, en definitiva, les que més es ressenten de la tossuderia culpable del govern.

Text: Montserrat MINOBIS
Fotos: David LLOP